

Dok. 12432

11.11.2010.

Posmatranje općih izbora u Bosni i Hercegovini (3. oktobra 2010.)

Izvještaj

Ad hoc komisija Biroa Skupštine

Izvestilac: Tiny KOX, Holandija, Grupa ujedinjene evropske ljevice

Sadržaj

1. Uvod
2. Politički i pravni kontekst
3. Izborna administracija
4. Registracija kandidata i birača
5. Predizborni period i mediji
6. Dan održavanja izbora
7. Zaključci i preporuke

1. Uvod

1. Nakon poziva Centralne izborne komisije BiH (CIK), upućenog 12. maja 2010., na sastanku, održanom 25. maja 2010., Biro Parlamentarne skupštine donio je odluku o formiranju Ad hoc komisije od 30 članova koja će posmatrati opće izbore u BiH, koji će biti držani 3. oktobra 2010., i organizirati predizbornu posjetu pet članova - po jednog iz svake političke grupe, koji su, također, bili članovi Ad hoc komisije. Ova posjeta realizirana je 13. i 14. septembra 2010. Tiny Kox izabran je za predsjednika i izvjestioca Ad hoc komisije.

2. Dana 4. oktobra 2010. Parlamentarna skupština i Evropska komisija za demokratiju putem prava (Venecijanska komisija) potpisale su Sporazum o saradnji. U članu 15. Sporazuma određeno je da „kada Biro Skupštine odluči posmatrati izbore u jednoj zemlji čije je predizborno zakonodavstvo prethodno ispitala Venecijanska komisija, jedan izvestilac Venecijanske komisije po tom se pitanju može pridružiti izbornoj posmatračkoj misiji Skupštine u svojstvu pravnog savjetnika“. Shodno tome, Biro Skupštine pozvao je stručnjaka iz Venecijanske komisije da se pridruži Ad hoc komisiji u svojstvu pravnog savjetnika.

3. Prema savjetu političkih grupa u Skupštini, članovi Ad hoc komisije su:

Tiny KOX, šef delegacije (Holandija, UEL)

Grupa Evropske narodne stranke (EPP/CD):

Renato FARINA	Italija
Jean-Charles GARDETTO	Monako
Francoise HOSTALIER	Francuska
Anna LILLIEHOOK	Švedska

Mirosława NYKIEL	Poljska
Kent OLSSON	Švedska
Janusz RACHON	Poljska

Socijalistička grupa (SOC):

Mirjana FERIĆ-VAC	Hrvatska
Angelika GRAF	Njemačka
Sinikka HURSKAINEN	Finska
Igor IVANOVSKI	Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija
Reijo KALLIO	Finska
Geert LAMBERT	Belgija
Pietro MARCENARO	Italija
Gisela WURM	Austrija

Savez liberala i demokrata Evrope (ALDE):

Nursuna MEMECAN	Turska
Jorgen POULSEN	Danska
Andrea RIGONI	Italija

Evropska demokratska grupa (EDG)

Yuksel OZDEN	Turska
Karin S. Woldseth	Norveška

Grupa ujedinjene evropske ljevice (UEL)

Tiny KOX	Holandija
----------	-----------

Sekretarijat:

Vladimir Dronov, šef Sekretarijata - Jedinica za interparlamentarnu saradnju i posmatranje izbora,
Chemavon Chahbazian, zamjenik šefa Sekretarijata - Jedinica za interparlamentarnu saradnju i posmatranje izbora,
Franck Daeschler, glavni administrativni asistent,

Danièle Gastl, pomoćnik,
Serguei Kouznetsov, Sektor za izbore i referendume, Venecijanska komisija.

4. Ad hoc komisija formirala je dio međunarodne misije za posmatranje izbora, koja je, također, obuhvatala izborne posmatrače iz Parlamentarne skupštine OSCE-a, Parlamentarne skupštine NATO-a i izbornu posmatračku misiju OSCE-ovog Ureda za demokratske institucije i ljudska prava (OSCE/ODIHR).

5. Ad hoc komisija sastala se u Sarajevu, od 1. do 4. oktobra 2010., s glavnim predstavnicima političkih stranaka koje su se prijavile za izbore, s predsjedavajućom Centralne izborne komisije BiH, specijalnim predstavnikom generalnog sekretara Vijeća Evrope za BiH, šefom Misije OSCE-a, šefom OSCE/ODIHR-ove izborne posmatračke misije i njegovim timom, te predstavnicima civilnog društva i medija. Program sastanaka Ad hoc komisije dat je u Prilogu 1.

6. Na dan održavanja izbora članovi Ad hoc komisije podijelili su se u 11 timova koji su posmatrali izbore u Sarajevu, Banjoj Luci, na Palama, u Srebrenici, Brčkom i drugim područjima u okruženju.

7. Međunarodna misija za posmatranje izbora zaključila je da su opći izbori, održani u Bosni i Hercegovini 3. oktobra 2010., "predstavljali daljnji napredak i da su, osim zakonskih ograničenja u vezi s pravom glasa, izbori općenito protekli u skladu s obavezama OSCE-a i Vijeća Evrope". Međutim, Tiny Kox dodao je da "su izbori ponovo provedeni uz etnička i boravišna ograničenja aktivnog i pasivnog biračkog prava, nametnuta Dejtonskim sporazumom. Kao takav, postojeći zakonski okvir kontinuirano krši Protokol 12. uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima". Zajedničko saopćenje za medije međunarodne misije za posmatranje izbora, a koje je objavljeno nakon izbora, dato je u Prilogu 2.

8. Ad hoc komisija želi se zahvaliti specijalnom predstavniku generalnog sekretara Vijeća Evrope u BiH i osoblju Ureda Vijeća Evrope za pruženu saradnju i logističku podršku za vrijeme predizborne posjete. Također, upućuje zahvalnost OSCE/ODIHR-ovoj izbornoj posmatračkoj misiji u Sarajevu za efikasnu saradnju.

2. Politički i pravni kontekst

9. Načini glasanja na općim izborima u Bosni i Hercegovini, 3. oktobra 2010., još uvijek su vrlo složeni. Birači su birali članove za državno predsjedništvo i poslanike u Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine BiH. Osim toga, birači u Republici Srpskoj birali su predsjednika Republike Srpske i poslanike u Narodnoj skupštini Republike Srpske. Birači u Federaciji Bosne i Hercegovine birali su poslanike u Predstavničkom domu Parlamenta FBiH. Također, održani su i izbori na kantonalnom nivou u Federaciji Bosne i Hercegovine, međutim, njih je Ad hoc komisija posmatrala u onoj mjeri u kojoj su izbori imali uticaja na državne i entitetske izbore.

10. Opći izbori u Bosni i Hercegovini uređeni su Ustavom i izbornim zakonodavstvom iz 2001. godine. Izorno zakonodavstvo iz 2001. godine izmijenjeno je i dopunjeno nekoliko puta, i to

2002., 2004., 2005. i 2006. godine. Mnoge od spomenutih izmjena i dopuna urađene su kako bi se poboljšali tehnički aspekti zakona. Primjera radi, najnovijom dopunom iz 2006. godine uveden je pasivni sistem registracije birača i ukinute su žalbe i izborni žalbeno vijeće.

11. Ustav Bosne i Hercegovine, koji je dodat Općem mirovnom sporazumu iz 1995. godine - Dejtonskom sporazumu - nametnuo je ograničenja u vezi s podobnošću zasnovanoj na nacionalnosti. Samo oni građani koji se identificiraju kao Bošnjaci, Srbi ili Hrvati mogu se kandidirati za trojno državno predsjedništvo. U Republici Srpskoj samo se Srbi mogu kandidirati za predsjednika Republike Srpske, što sprečava svakoga ko pripada tzv. kategoriji ostalih da se kandidira. Osim toga, glasači iz Republike Srpske mogu birati samo srpske kandidate, a oni iz Federacije Bosne i Hercegovine samo bošnjačkog ili hrvatskog kandidata za Predsjedništvo.

12. U svojoj Rezoluciji 1701 (2010) Skupština je naglasila ozbiljnu zabrinutost za ustavnu reformu u Bosni i Hercegovini u kontekstu općih izbora koji će biti održani 3. oktobra, navodeći da „je obaviještena o presudi Evropskog suda za ljudska prava u predmetu Sejdić i Finci protiv Bosne i Hercegovine, po kojoj je Sud presudio da nepodobnost podnosilaca zahtjeva za kandidaturu na položaj u Domu naroda i Predsjedništvu Bosne i Hercegovine, s obzirom da se ne izjašnjavaju kao jedni od tri konstitutivna naroda, predstavlja kršenje člana 14. i u smislu člana 3. Protokola 1. uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima i člana 1. Protokola 12. uz Konvenciju. Kako bi se postupilo u skladu s odlukom Suda, vlasti Bosne i Hercegovine moraju provesti ustavnu reformu. Ako se reforma ne provede u narednim mjesecima, bit će nemoguće održati sljedeće opće izbore u oktobru 2010. prema novim pravilima, pošto izborne odredbe neće moći biti promijenjene na vrijeme. Stoga postoji veliki rizik da će nakon izbora u oktobru 2010. državne institucije ponovo biti uspostavljene u suprotnosti s Evropskom konvencijom o ljudskim pravima.

13. Izuzimajući navedena ustavna ograničenja, izborni zakonodavstvo koje je izmijenjeno u martu 2006. godine čini odgovarajuću osnovu za demokratske izbore. Najnoviji stav Venecijanske komisije o izbornom zakonu usvojen je u junu 2008. godine.

14. Članovi Ad hoc komisije sastali su se s predstavnicima glavnih političkih stranaka koje su učestvovala na izborima: Savezom nezavisnih socijaldemokrata (SNSD), Strankom demokratskog progresa (PDP), Srpskom demokratskom strankom (SDS), Strankom demokratske akcije (SDA), Strankom za Bosnu i Hercegovinu (SBiH), Strankom za bolju budućnost BiH (SBBBiH), Hrvatskom demokratskom zajednicom BiH (HDZBIH) i Hrvatskom demokratskom zajednicom 1990 (HDZ-1990).

15. Ad hoc komisija obaviještena je da su sve političke stranke iskazale podršku ukidanju diskriminirajućih odredbi kojima se sprečavaju „ostali“ kandidati za kandidiranje na izborima. Međutim, uprkos obavezi provođenja presude Evropskog suda za ljudska prava u predmetu Sejdić i Finci protiv Bosne i Hercegovine, od 22. decembra 2009., i dalje su prisutne razlike u mišljenjima o tome na koji način riješiti taj problem. Određene političke stranke zagovaraju jednostavnu promjenu Ustava kako bi se dopustilo provođenje odluke Suda, dok drugi pozivaju na radikalnu ustavnu reformu. Različite rezolucije Skupštine sadrže prijedloge o tome kako poboljšati propise, međutim, oni do sada još uvijek nisu provedeni.

3. Izborna administracija

16. Opći izbori planirani za 3. oktobar 2010. bili su drugi po redu koje su u cijelosti uredile i vodile bosanskohercegovačke vlasti, bez miješanja/angažmana međunarodne zajednice.
17. Izbori su provedeni na osnovu troslojnog programa kojim su obuhvaćeni Centralna izborna komisija, 142 općinske izborne komisije i 5.276 komisija biračkih mjesta.
18. Centralnu izbornu komisiju čini sedam članova koje je imenovala Parlamentarna skupština BiH. Po dva člana predstavljaju bošnjačku, hrvatsku i srpsku zajednicu, dok tzv. kategoriju ostalih predstavlja jedan član. Predsjedavajući CIK-a bira se između članova koji se rotiraju svakih 21 mjesec. Općinske izborne komisije imaju od tri do sedam članova, zavisno od broja birača u općini. Članove imenuje mjerodavno općinsko vijeće/skupština u skladu s odobrenjem CIK-a.
19. Svim strankama i nezavisnim kandidatima dato je pravo imenovanja članova komisija na biračkim mjestima. Njih imenuju njihove lokalne općinske izborne komisije na osnovu žrijeba koji organizira CIK.
20. Ad hoc komisija ustanovila je da je CIK na profesionalan i transparentan način obavio svoj posao. Bez obzira na politički položaj, predstavnici i lideri političkih stranaka izrazili su povjerenje u CIK. CIK je efikasno saradivao s Vijećem Evrope, posebno u vezi s provođenjem akcionog plana za predizbornu pomoć, koja je započela u februaru 2010. godine. Ad hoc komisija podstakla je CIK da nastavi i razvija saradnju s Vijećem Evrope.

4. Registracija kandidata i birača

21. Rok za registraciju kandidata bio je 21. maj 2010. i CIK ga je ispoštovao. Registracija kandidata provedena je na transparentan i inkluzivan način, osim navedenih ustavnih ograničenja o pravu podobnosti zasnovanom na etničkom porijeklu. Ukupno su registrirane 32 političke stranke, deset koalicija i sedam nezavisnih kandidata koji su predstavljali sve političke tendencije u Bosni i Hercegovini i pružali biračima mogućnost širokog odabira na dan održavanja izbora.
22. Ukupno 8.242 kandidata bila su raspoređena na 562 odvojene liste kao potencijalni kandidati za opće izbore, uključujući 4.259 Bošnjaka, 1.926 Srba, 1.713 Hrvata i 299 „ostalih“. Četrdeset i četiri kandidata nisu se izjasnila o svojoj nacionalnoj pripadnosti. Približno 63% kandidata bili su muškarci, a 39% žene. Prema podacima CIK-a, 324 kandidata nisu bila registrirana iz različitih razloga (većina zbog nepotpunih registracijskih obrazaca), međutim nijedan od odbijenih kandidata nije podnio žalbu CIK-u.
23. Za opće izbore planirane za 3. oktobar 2010. ukupno je registrirano 3.126.599 birača na izbornim listama. Jedan od glavnih rezultata izmjena i dopuna Izbornog zakona u martu 2006. godine bila je zamjena aktivnog sistema izborne registracije pasivnim sistemom. Centralni izborni registar koji je korišten za izradu biračkih listi zasniva se na listi Ureda za registraciju, poznatom kao „sistem za zaštitu identifikacije građana“. Svi građani stariji od 18 godina prema zakonu dužni su se prijaviti za ovaj sistem i tako automatski biti uključeni na biračku listu.
24. Centralni izborni registar zatvoren je 19. augusta 2010. Prvi put je 1.065 birača registrirano u ambasadama i konzularnim predstavništvima u inozemstvu kako bi glasali na izborima. Osim toga, 36.649 glasača registrirano je za glasanje poštom, za što je trebalo ispuniti potrebni obrazac do 19. jula 2010. U vezi s glasanjem poštom, CIK je utvrdio niz nepravilnosti, uključujući stotine koverata

koje su sadržavale glasačke listiće pristigle na adresu CIK-a sa istih adresa iz inozemstva. Nakon provedene istrage CIK je odlučio te glasačke listiće isključiti iz procesa prebrojavanja.

25. Kao i na prethodnim izborima, raseljena lica mogla su glasati ili u mjestima trenutnog prebivališta ili u svojim mjestima prebivališta prije 1991. godine. Od ukupno 113.642 raseljena lica u zemlji, njih 22.473 odlučilo se za glasanje u mjestu prebivališta prije 1991. godine.

5. Predizborni period i mediji

26. Izborna kampanja započela je 3. septembra 2010. i protekla je u mirnoj atmosferi. Ad hoc komisija primijetila je pozitivan pomak tokom izborne kampanje, a to je da političke stranke nisu vodile kampanju jedna protiv druge na osnovu etničke pripadnosti, kako je to često bio slučaj u prošlosti. Ipak se izborna kampanja odvijala u kontekstu etničke podjele i ustavne reforme. Uzimajući u obzir nekoliko izuzetaka, stranke su se borile za birače uglavnom u svojim etničkim zajednicama. Istraživanja javnog mnijenja ukazala su na rasprostranjeno nezadovoljstvo što političari godinama krše svoja izborna obećanja i kontinuirano beznade u pogledu obećanja i onoga što su izabrane vlasti zaista učinile.

27. Predstavnici svih stranka naglasili su potrebu provođenja reforme državnog ustava i presude Evropskog suda za ljudska prava, od 22. decembra 2009., u predmetu Sejdić i Finci radi usklađivanja Ustava BiH s Evropskom konvencijom o ljudskim pravima. Uprkos obećanjima, i dalje je prisutan zastoj u vezi s ovim pitanjem. U tom smislu, Ad hoc komisija zamolila je domaće političare da se nakon izbora potrudu da riješe ovaj problem kao pitanje od krajnje važnosti.

28. Ad hoc komisija ustanovila je da, prema istraživanjima mnogih aktivista civilnog društva i predstavnika medija, osnovni razlozi za zabrinutost svih građana Bosne i Hercegovine, bez obzira na njihovo etničko porijeklo, jesu neefikasna borba protiv korupcije i organiziranog kriminala, problemi ekonomskog razvoja i nezaposlenost. Stoga je Ad hoc komisija izrazila svoje iznenađenje činjenicom što su ovi problemi jedva spomenuti u predizbornoj kampanji.

29. Drugi razlog za zabrinutost bio je finansiranje izborne kampanje, i to iz državnog budžeta. Političke stranke koje su se kandidirale za izbore dužne su dostaviti izvještaje o troškovima svojih kampanja u roku od jednog mjeseca nakon izbora. Prema riječima predstavnika CIK-a, stranka koja prekrši pravila o finansiranju mora platiti kaznu u visini do 5.000 KM (približno 2.500 eura). Ovaj iznos čini se beznačajnim u poređenju sa stvarnim troškovima glavnih političkih stranaka. Ad hoc komisija bila je zabrinuta jer je utvrdila da su pravila o finansiranju izbornih kampanja vrlo nejasna, što teško povećava povjerenje javnosti u demokratski izborni proces.

30. U vrijeme izborne kampanje mnogi su, uključujući i članove CIK-a, upozoravali na moguće nepravilnosti na dan održavanja izbora, posebno tokom brojanja glasova nakon zatvaranja biračkih mjesta zbog složenosti izbornog sistema. Naprimjer, u Banjoj Luci su članove predizborne misije Parlamentarne skupštine Vijeća Evrope obavijestili članovi Demokratske partije progresa (PDP) kako je tokom lokalnih izbora 2008. godine čak 12% od ukupnog broja glasačkih listića u nekim biračkim mjestima proglašeno nevažećima, od čega je ogromna većina bila za PDP koji je opoziciona stranka. Iz tog razloga je veliki broj osoba u razgovorima s članovima izborne misije zamolilo da pošalju više timova na mjesta na kojima su uočene ove vrste nepravilnosti.

31. Ad hoc komisija ustanovila je da je u Bosni i Hercegovini mreža lokalnih nestranačkih nevladinih organizacija uključenih u posmatranje izbora mnogo manje razvijena u poređenju sa zemljama u regionu, iako je državnim izbornim zakonodavstvom odobreno posmatračko djelovanje nevladinih organizacija. Prisustvo lokalnih nestranačkih posmatrača pomoglo bi stvaranju uzajamnog povjerenja između političkih stranaka, a nepovjerenje je još uvijek glavni problem u političkom životu zemlje. Takvo bi prisustvo, također, učvrstilo povjerenje građana u demokratski izborni proces. Kao dio izbornog programa pomoći, uključujući i CIK, Vijeće Evrope pokrenulo je akciju razvoja mreže takvih nevladinih organizacija. Vlasti u Bosni i Hercegovini prepoznale su potrebu za tim. Ad hoc komisija smatra da ovakvu vrstu programa pomoći za izbore treba idalje razvijati, bez čekanja sljedećih izbora.

32. U vezi s medijskim praćenjem izborne kampanje, Bosna i Hercegovina ima širok medijski pluralizam, što znači da su birači imali potrebne informacije za promišljeni odabir na dan održavanja izbora. Potpuno su ispoštovane zakonske odredbe o vremenu predstavljanja kandidata u programu. Državni javni emiteri pokrivali su izbornu kampanju u cijelosti na iznijansiran i nepristrasan način. Kao što je i očekivano, emiteri koji djeluju u različitim entitetima pokrivali su kampanju s etničkog stanovišta, kao što su to radili i privatni emiteri.

33. Bosna i Hercegovina ima oko 200 emitera i 100 novinskih službi. Veliki broj emitera dnevno je davao posebne priloge o izbornim aktuelnostima. Prema ODIHR/OSCE-ovom Izvještaju o praćenju medija, informativni program vijesti u Republici Srpskoj bio je više naklonjen predstavnicima vlasti, dok je u Federaciji Bosne i Hercegovine televizijski program FTV-a bio više kritičan prema vlastima, podržavajući opoziciju. Javni program BHT1 davao je neutralne informacije o aktivnostima vlasti.

34. Ad hoc komisija naglasila je važnost nepristrasnog pristupa svih političkih stranaka, uključujući i one male, prema elektronskim medijima. Postoji značajan prostor za poboljšanje javnog servisa, posebno u domenu informativnih vijesti i izvještavanju o kampanjama.

6. Dan održavanja izbora

35. Članovi Ad hoc komisije naglasili su da je glasanje i prebrojavanje glasova na svim biračkim mjestima koja su posjetili na dan održavanja izbora proteklo mirno i dobro organizirano. Ad hoc komisija ustanovila je posebno dobru opću atmosferu koja je vladala na biračkim mjestima i jednostavnu komunikaciju među članovima izbornih komisija koji su tamo radili.

36. Članovi Ad hoc komisije dali su sljedeće primjedbe: povremeno su primijećeni dugi redovi na biračkim mjestima, uzrokovani velikim brojem i složenošću biračkih listića koje je svaki birač morao ubaciti u biračke kutije; broj biračkih kutija varirao je, zavisno od biračkog mjesta, od jedne do tri kutije; pojedina biračka mjesta bila su premalena, a skoro sva biračka mjesta bila su nepristupačna osobama s ograničenom pokretljivošću; zabilježeni su slučajevi nepodudaranja s biračkom procedurom, naprimjer lične karte birača nisu pregledali službenici na biračkim mjestima kada su im uručivani birački listići, zabilježeni su pojedinačni slučajevi porodičnog glasanja u ruralnim područjima, iako više kako bi se pružila pomoć, a ne radi usmjeravanja glasanja;

zabilježen je slučaj nesaradnje izborne komisije s posmatračkim timom na biračkom mjestu u blizini Sarajevskog aerodroma.

37. Jedan od timova Ad hoc komisije koji su posmatrali izbore u Republici Srpskoj bili su prisutni kada je gosp. Dodik, aktuelni premijer Republike Srpske, glasao u svom rodnom mjestu Laktaši. Gosp. Dodik glasao je u javnosti, ne ulazeći u glasačku kabinu, što zapravo predstavlja kršenje glasačke tajnosti i može biti protumačeno kao jedan oblik propagande, s obzirom da su njegovo javno glasanje prenosile televizijske stanice na dan održavanja izbora. Međutim, ODIHR/OSCE obavijestio je članove Ad hoc komisije o slučaju kada je vođa jedne političke stranke pokušao glasati, ali službenik na biračkom mjestu odbio je da mu uruči glasačke listiće jer je dotična osoba zaboravila ličnu kartu. Bio je primoran da se kasnije vrati na biračko mjesto s ličnom kartom.

38. Članovi Ad hoc komisije ustanovili su da postupak prebrojavanja glasova nije odgovarajuće ispoštovan na velikom broju biračkih mjesta. Ponavljamo, ovakva situacija nije rezultat nečijih zlobnih namjera, već složenosti biračkog sistema, nezgrapnih i kompliciranih procedura za prebrojavanje glasova, činjenice da su se morali brojati glasovi za četiri različita nivoa, umora predstavnika na biračkim mjestima, a u nekim slučajevima i činjenice da su članovi izborne komisije slabo pripremljeni.

39. Prema preliminarnim rezultatima općih izbora, održanih 3. oktobra 2010., odziv birača bio je 56.28%, što je porast od oko 3% u odnosu na 2006. godinu. Krajnji rok za objavljivanje konačnih rezultata je 2. novembar 2010.

40. Prema preliminarnim rezultatima CIK-a, gosp. Izetbegović, bošnjački kandidat SDA, gosp. Komšić, hrvatski kandidat SDP-a, i gosp. Radmanović, srpski kandidat SNSD-a, izabrani su za državno predsjedništvo. SNSD-ov kandidat gosp. Dodik izabran je za predsjednika Republike Srpske, a njegova je stranka osvojila većinu mjesta u Narodnoj skupštini Republike Srpske. Dana 20. oktobra 2010. CIK je objavio rezultate za sve političke stranke u smislu osvojenih mandata u Parlamentarnoj skupštini BiH:

Savez nezavisnih socijaldemokrata (SNSD): 8
Socijaldemokratska partija BiH(SDPBiH): 8
Stranka demokratske akcije (SDA): 7
Srpska demokratska stranka (SDS): 4
Stranka za bolju budućnost BiH (SBBBiH):4
Hrvatska demokratska zajednica BiH (HDZBiH): 3
Hrvatska demokratska zajednica 1990 (HDZ 1990): 2
Stranka za Bosnu i Hercegovinu (SBiH): 2

41. Dana 11. oktobra CIK je objavio da su zvanični zapisi o rezultatima na 697 biračkih mjesta pobudili sumnje, stoga je odlučeno da se obavi ponovno brojanje biračkih listića za 11 biračkih mjesta u sljedećim općinama: Banja Luka, Zvornik, Višegrad, Teslić, Teočak, Gornji Vakuf i Travnik.

7. Zaključci i preporuke

42. Ad hoc komisija zaključila je da su izbori ponovo provedeni uz etnička i boravišna ograničenja aktivnog i pasivnog biračkog prava, nametnuta Dejtonskim sporazumom. Kao takvim, postojećim zakonskim okvirom kontinuirano se krši član 14. Evropske konvencije o ljudskim pravima te član 3. Protokola br. 1 i član 1. Protokola br. 12.

43. Ad hoc komisija uz veliku zabrinutost primjećuje da su, za razliku od prošlih izbora, opći izbori 3. oktobra održani u kontekstu u kojem vlasti Bosne i Hercegovine nisu uspjele provesti presudu Evropskog suda za ljudska prava, od 22. decembra 2009., u predmetu Sejdić i Finci, uprkos činjenici da je Parlamentarna skupština Vijeća Evrope u svojoj Rezoluciji 1725 (2010) pozvala vlasti te zemlje da ispoštuju presudu Suda tako što će izmijeniti izbornu zakonodavstvo kako bi se spriječio rizik ponovnog uspostavljanja državnih institucija u okolnostima koje nisu spojive s Evropskom konvencijom o ljudskim pravima.

44. Ad hoc komisija smatra da Parlamentarna skupština ne smije dopustiti održavanje sljedećih općih izbora u Bosni i Hercegovini u okolnostima koje nisu spojive s Evropskom konvencijom o ljudskim pravima. Što se tiče Rezolucije 1725 (2010) Skupštine, Ad hoc komisija, analizirajući pripremu izmjena Ustava BiH koje se traže presudom u predmetu Sejdić i Finci, primjećuje da Bosna i Hercegovina održavanjem općih izbora 3. oktobra 2010. u skladu sa zakonima koji nisu spojivi s ovom presudom krši obaveze koje je Bosna i Hercegovina preuzela pristupanjem Vijeću Evrope. To je neprihvatljivo stanje. Stoga, Ad hoc komisija poziva vlasti i novoizabrane članove parlamenta da pokrenu “niz institucionaliziranih postupaka za pripremu obimnog paketa ustavnih promjena u skladu s obavezama koje je država preuzela nakon pristupanja, koristeći stručnost i preporuke Evropske komisije za demokratiju putem prava (Venecijanska komisija)”, kako to Skupština preporučuje u svojoj Rezoluciji 1725 (2010).

45. Ipak, opći izbori, održani 3. oktobra 2010. u Bosni i Hercegovini, pokazuju mali stepen napretka. Izborna kampanja protekla je u mirnoj atmosferi, a glasanje i brojanje glasova na dan održavanja izbora bili su dobro organizirani.

46. Bez obzira na njihovo etničko porijeklo, mnogi građani s kojima su članovi Ad hoc komisije razgovarali izrazili su zabrinutost u vezi s nejasnim zakonima o finansiranju izborne kampanje, u vezi s neefikasnim suzbijanjem korupcije i organiziranog kriminala, te u vezi s problemima u pogledu ekonomskog razvoja i nezaposlenosti, što su ključne brige stanovništva Bosne i Hercegovine. Ad hoc komisija poziva Monitoring komitet Skupštine te druga relevantna tijela Vijeća Evrope da učvrste svoju saradnju s Bosnom i Hercegovinom po ovim pitanjima.

47. Centralna izborna komisija uživa povjerenje predstavnika i lidera političkih stranaka, bez obzira koja je njihova politička pozicija ili etničko porijeklo. Ad hoc komisija želi istaknuti profesionalizam i transparentan rad CIK-a, kao i motivaciju, posvećenost i marljivost oko 43.000 službenika u biračkim jedinicama na dan održavanja izbora koji su skoro 24 sata bili na dužnosti. Ad hoc komisija želi podstaći CIK da nastavi i intenzivira svoju saradnju s Vijećem Evrope.

48. Na dan održavanja izbora članovi Ad hoc komisije primijetili su odsustvo lokalnih nestranačkih posmatrača u biračkim jedinicama koje su posjetili. U principu, u Bosni i Hercegovini je mnogo manje razvijena mreža lokalnih nestranačkih nevladinih organizacija koje učestvuju u posmatranju izbora nego što je to u drugim zemljama regiona, iako je državnim izbornim zakonodavstvom dopušteno nevladinim organizacijama da posmatraju izbore.

49. Ad hoc komisija smatra da bi prisustvo lokalnih nestranačkih posmatrača povećalo povjerenje javnosti u demokratsku izbornu proceduru, s obzirom da je sumnja u tom području još uvijek glavni

problem političkog života zemlje. Vijeće Evrope pokrenulo je aktivnost u vezi s razvijanjem mreže nevladinih organizacija kao dio svojih programa pomoći za izbore. Ovu vrstu kratkoročnih i dugoročnih programa pomoći za izbore potrebno je dodatno razviti, bez čekanja sljedećih izbora.

50. Ad hoc komisija poziva CIK da analizira tehnički postupak brojanja glasova i da to učini u uskoj saradnji s Venecijanskom komisijom radi pripreme preporuka za poboljšanje izuzetno kompliciranih procedura te radi ubrzavanja brojanja glasova i objavljivanja preliminarnih izbornih rezultata.

Prilog 1.**Program****Petak, 1. oktobar 2010.**

- 8.30-9.30 Sastanak Ad hoc komisije:
 – Početak sastanka, davanje informacija o predizbornoj misiji - T. Kox, šef delegacije,
 – Izvještaji drugih članova predizborne misije,
 – Politička situacija i pozadina, C. Ravaud, specijalni predstavnik generalnog sekretara Vijeća Evrope u BiH,
 – Posljednje izmjene izbornog zakonodavstva, S. Kouznetsov, Sekretarijat Venecijanske komisije,
 – Praktična i logična rješenja, Sekretarijat.
- 9.30-10.00 Zajednički parlamentarni sastanak:
 Uvodno obraćanje šefova parlamentarnih delegacija:
 – R. Batelli, specijalni koordinator i šef kratkoročne posmatračke misije OSCE-a,
 – T. Kox, šef delegacije Parlamentarne skupštine Vijeća Evrope,
 – W. Sidorowicz, šef delegacije Parlamentarne skupštine NATO-a.
- 10.00-10.30 Okrugli sto:
 – ambasador D. Robbins, šef Misije OSCE-a u BiH,
 – C. Ravaud, specijalni predstavnik generalnog sekretara Vijeća Evrope u BiH.
- 10.30-11.45 Izvještaj OSCE/ODIHR-ove posmatračke misije izbora:
 – Uvodno obraćanje ambasadora D. Evertsa, šefa OSCE/ODIHR-ove posmatračke misije izbora,
 – Politička pozadina i izborna kampanja,
 – Praćenje medija,
 – Zakonski okvir,
 – Izborna administracija,
 – Procedure na dan održavanja izbora,
 – Posmatrački obrasci,
 – Pitanja i odgovori.
- 11.45-13.05 Sastanci s predstavnicima političkih stranaka:
 11.45-12.05: Stranka demokratske akcije (SDA)
 12.05-12.25: Stranka za Bosnu i Hercegovinu (SBiH)
 12.25-12.45: Savez nezavisnih socijaldemokrata (SNSD)
 12.45-13.05: Socijaldemokratska partija Bosne i Hercegovine (SDPBiH)
- 13.05-14.20 Pauza za ručak
- 14.20-15.40 Sastanci s predstavnicima političkih stranaka:
 14.20-14.40: Hrvatska demokratska zajednica BiH (HDZBiH);
 14.40-15.00: Srpska demokratska stranka (SDS)
 15.00-15.20: Hrvatska demokratska zajednica 1990 (HDZ 1990)
 15.20-15.40: Stranka za bolju budućnost Bosne i Hercegovine (SBBBiH)
- 15.40-16.00 Pauza za kafu

- 16.00-16.45 Sastanak s predstavnicima Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine
– I. Hadžiabdić, predsjedavajuća CIK-a,
- 16.45-17.15 Panel s predstavnicima nevladinih organizacija:
– Transparency International
– Nевladina organizacija „Žene ženama“, M. Zvizdović, predsjednica,
– Fondacija „Otvoreno društvo“, H. Batinić, direktor programa, Rim - građansko društvo
- 17.15-18.00 Panel s predstavnicima medija:
– Vijeće za štampu, Lj. Zurovac, izvršna direktorica,
– Dnevne novine Avaz, S. Numanović, glavni urednik,
– Radio-televizija Bosne i Hercegovine, D. Simić, glavni urednik informativnog programa,
– TV Pink BiH, S. Musaeferović, urednik informativnog programa.

Subota, 2. oktobar 2010.

- 9.15-10.00 Posebni izvještaj dugoročno smještenih posmatračkih timova u Sarajevu
- 10.00 Sastanak s prevodiocima i vozačima
- 12.00 Raspoređivanje

Nedjelja, 3. oktobar 2010.

Posmatranje otvaranja biračkih mjesta, glasanja i brojanja glasova

Ponedjeljak, 4. oktobar 2010.

- 8.00 Sastanak članova Ad hoc komisije
- 13.00 Pres-konferencija

Prilog 2.

Saopćenje za novinare

Izbori u Bosni i Hercegovini u principu su u skladu s međunarodnim standardima, ali ključni aspekti zahtijevaju djelovanje

Strazbur, 4.10.2010 – Jučerašnji opći izbori u Bosni i Hercegovini predstavljaju dodatni napredak i, uz izuzetak pravnih ograničenja biračkih prava, uglavnom su provedeni u skladu s obavezama koje nameću OSCE i Vijeće Evrope, zaključili su međunarodni posmatrači u danas objavljenom preliminarnom izvještaju. Naglasili su da određene ključne oblasti zahtijevaju djelovanje.

"Još jednom nam je pokazano da se izborni proces u Bosni i Hercegovini stabilizirao, što je dodatni obećavajući korak ka punoj integraciji u evropske strukture. Čestitam narodu ove zemlje, a također i izornoj administraciji na provođenju izbora. Nadam se da ćemo uskoro vidjeti novi parlament kako radi na preostalim problemima", riječi su specijalnog koordinatora Roberta Batellija, koji predvodi kratkoročno angažiranu posmatračku misiju OSCE-a i predsjedava delegacijom Parlamentarne skupštine OSCE-a.

"Naša je delegacija impresionirana mirnom i opuštenom atmosferom u kojoj su protekli ovi izbori i odaje priznanje hiljadama izbornih službenika koji su svojom profesionalnošću i posvećenošću učinili da izbori budu uspješno održani. Međutim, izbori su ponovo provedeni uz Dejtonskim sporazumom nametnuta ograničenja aktivnog i pasivnog biračkog prava zasnovana na etničkoj pripadnosti i mjestu prebivališta. U svom sadašnjem obliku, postojeći pravni okvir i dalje je u suprotnosti s Protokolom br. 12 uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima", rekao je Tiny Kox, šef delegacije Parlamentarne skupštine Vijeća Evrope.

"Ovim izborima konsolidiran je napredak koji je Bosna i Hercegovina ostvarila od 2006. godine. Impresionirao nas je uredan proces glasanja na ogromnoj većini biračkih mjesta širom zemlje na dan održavanja izbora. I dalje su primjetne manjkavosti, naročito u vezi s proceduralnim problemima. Ipak, narod ove zemlje pobijedio je na izborima. Demonstrirao je svoju posvećenost demokratiji", riječi su Wladyslawa Sidorowicza, šefa delegacije Parlamentarne skupštine NATO-a.

"S obzirom na složenost izbornog sistema, izborni službenici obavili su hvale vrijedan posao, jer su proces organizirali na profesionalan i efikasan način. Uklanjanje postojećih ograničenja biračkog prava ne bi samo u potpunosti uskladilo pravni okvir s međunarodnim standardima već bi i olakšalo vođenje izbornog procesa službenicima te ga učinilo razumljivijim biračima", rekao je Daan Everts, šef posmatračke misije OSCE-ovog Ureda za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR).

Glasači su imali široku lepezu kandidata koji predstavljaju širok politički spektar na državnom i entitetskom nivou.

Na dan održavanja izbora sve je bilo mirno i proticalo u najboljem redu. Glasanje je ocijenjeno pozitivno, no posmatrači su primijetili slučajeve porodičnog glasanja na jednom od četiri glasačka mjesta koja su posjetili. Postupak prebrojavanja nije ocijenjen tako dobrim, pošto su primijećene mnoge proceduralne nepravilnosti. Zabrinjava neobično visok procenat nevažećih listića.

Izborne komisije, na centralnom i općem nivou, uživale su opće povjerenje zainteresiranih stranaka u izbornom procesu. Međutim, proces imenovanja članova biračkih odbora bio je „umrljan“ činjenicom što su pojedini takmičari u izornoj utrci nominirali članove odbora povezanog s nekom drugom strankom ili kandidatom, kao i činjenicom da su međusobno razmjenjivali mjesta u odborima.

Izborna kampanja uglavnom je protekla mirno, mada je s vremena na vrijeme bila obilježena nacionalističkom retorikom i huškačkim izjavama. Raznovrsnost stavova prezentiranih posredstvom medija omogućila je biračima da se dobro informiraju prije nego što donesu odluke, mada se populističkom retorikom često skretalo s konkretnih pitanja. Iako su učesnici u izornoj utrci govorili o ekonomskim i socijalnim temama te temama koje se tiču evropskih integracija, ustavna pitanja i etničke podjele i dalje su bile sveprisutne.